รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอช้างกลาง จังหวัด.นครศรีธรรมราช
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๒ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

<u>ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ</u>

๑. ชื่อ-สกุล นายเฉลิม ศรีแฉล้ม

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๐๗/๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลสวนขัน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
โทรศัพท์ .. ๓๘๐๐๔๐๐๕๖๓๙๙๙.....Facebook - Line ๐๘๖-๒๖๖๘๖๓๕
เกิด พ.ศ. ๒๔๙๓ ปัจจุบันอายุ ๗๕ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☑ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☑ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ รับ-ส่ง นักเรียนในพื้นที่

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ....๒๕๐,๐๐๐..... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ..... ๒๕๕๘.....

<u>ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)</u>

๑. **สินค้าหลัก** มังคุด

๒. **แปลงเรียนรู้ มีจำนวน .....๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย**

แปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมังคุด

แปลงเรียนรู้การผลิตมังคุดคุณภาพ

๓. **ฐานเรียนรู้ จำนวน....๘...ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย**

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา

• วัตถุประสงค์: ให้เกษตรกรเรียนรู้วิธีการผลิตและขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อควบคุมโรครากเน่าโคนเน่าในมังคุดและพืชผลอื่น

• หัวข้อเรียนรู้ :

- ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเชื้อราไตรโคเดอร์มา
- วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต
- ขั้นตอนการผลิตและขยายเชื้อ
- วิธีเก็บรักษาและการนำไปใช้ในสวนมังคุด

• ประโยชน์ที่ได้รับ: ลดการใช้สารเคมี ป้องกันและกำจัดโรคพืชได้อย่างปลอดภัย

การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ

• วัตถุประสงค์: ให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อบำรุงต้นมังคุด

• หัวข้อเรียนรู้ :

- ประเภทของปุ๋ยน้ำหมัก (สูตรบำรุงใบ, สูตรบำรุงดอก, สูตรเร่งผล)
- การคัดเลือกวัตถุดิบ เช่น พืชสมุนไพร เศษพืชผัก ผลไม้
- ขั้นตอนการหมักและระยะเวลาในการใช้
- วิธีการนำไปใช้ในสวนมังคุด

• ประโยชน์ที่ได้รับ: ลดต้นทุนการซื้อปุ๋ย บำรุงพืชได้อย่างต่อเนื่อง

การทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การทำปุ๋ยหมัก

• วัตถุประสงค์: ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เศษวัสดุเหลือใช้ในสวนมังคุด เช่น ใบไม้แห้ง กิ่งไม้ ทำเป็นปุ๋ยหมักคุณภาพ

• หัวข้อเรียนรู้ :

- สูตรการทำปุ๋ยหมักที่เหมาะกับมังคุด
- การจัดเตรียมวัตถุดิบและการควบคุมความชื้น
- วิธีการพลิกกองปุ๋ยเพื่อเร่งการย่อยสลาย
- การเก็บรักษาและนำไปใช้

• ประโยชน์ที่ได้รับ: เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดปัญหาการทิ้งขยะอินทรีย์

การทำปุ๋ยหมัก

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ การดูแลรักษาต้นมังคุดในรอบ ๑๒ เดือน

• วัตถุประสงค์: ถ่ายทอดความรู้การดูแลต้นมังคุดอย่างถูกต้องตลอดทั้งปี เพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ

• หัวข้อเรียนรู้ :

- ตารางกิจกรรมการดูแลมังคุดตั้งแต่เดือนมกราคมถึงธันวาคม
- การใส่ปุ๋ยตามช่วงการเจริญเติบโต
- การป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช
- การจัดการน้ำในช่วงแล้งและฝน

• ประโยชน์ที่ได้รับ: เกษตรกรสามารถวางแผนดูแลสวนมังคุดได้อย่างเป็นระบบ

การดูแลรักษาต้นมังคุดในรอบ ๑๒ เดือน

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ เศรษฐกิจพอเพียง

• วัตถุประสงค์: นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตและการทำเกษตร

• หัวข้อเรียนรู้ :

- ความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน
- การจัดการรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน
- การปลูกพืชผสมผสานเพื่อความมั่นคงทางอาหาร
- ตัวอย่างความสำเร็จของเกษตรกรในพื้นที่

• ประโยชน์ที่ได้รับ: สร้างความมั่นคงในชีวิต ลดความเสี่ยงจากราคาผลผลิตผันผวน

เศรษฐกิจพอเพียง

ฐานการเรียนรู้ที่ ๖ การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

- วัตถุประสงค์: ให้เกษตรกรรู้จักจัดการน้ำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพในสวนมังคุด
- หัวข้อเรียนรู้ :
  - เทคนิคการใช้น้ำหยดและระบบสปริงเกลอร์
  - การเก็บกักน้ำฝนและน้ำผิวดิน
  - การตรวจวัดความชื้นในดิน
  - การวางแผนใช้น้ำตามฤดูกาล
- ประโยชน์ที่ได้รับ: ลดปัญหาขาดแคลนน้ำ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ

การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

ฐานการเรียนรู้ที่ ๗ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง

- วัตถุประสงค์: ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อสร้างรายได้เสริมและเป็นอาหารโปรตีนในครัวเรือน
- หัวข้อเรียนรู้ :
  - การคัดเลือกสายพันธุ์ไก่พื้นเมือง
  - การจัดทำโรงเรือนและการให้อาหาร
  - การป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพไก่
  - การตลาดและการจำหน่าย
- ประโยชน์ที่ได้รับ: มีเนื้อและไข่บริโภคเอง ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

การเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ฐานการเรียนรู้ที่ ๘ การเลี้ยงปลาในบ่อ

- วัตถุประสงค์: สนับสนุนการเลี้ยงปลาเพื่อการบริโภคและสร้างรายได้เสริม
- เนื้อหา:
  - การเตรียมบ่อปลา
  - การเลือกชนิดปลา เช่น ปลานิล ปลาดุก
  - การให้อาหารและการดูแลคุณภาพน้ำ
  - การจับและการจำหน่ายปลา
- ประโยชน์ที่ได้รับ: เพิ่มความมั่นคงด้านอาหาร ลดต้นทุนการซื้อโปรตีนจากตลาด

การเลี้ยงปลาในบ่อ

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน .....๔..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การผลิตปุ๋ย เพื่อลดต้นทุนการผลิต
- การทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ
- การผลิตสารชีวภัณฑ์ เพื่อลดการใช้สารเคมี
- การผลิตมังคุดคุณภาพ

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ....๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- เศรษฐกิจพอเพียง
- เกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน .....๔..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- การเลี้ยงปลาเพื่อเสริมรายได้ในครัวเรือน
- การเลี้ยงไก่ เพื่อเสริมรายได้ในครัวเรือน
- การขยายพันธุ์พืช

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

อำเภอช้างกลาง ประกอบไปด้วย ๓ ตำบล (ช้างกลาง, สวนขัน และหลักช้าง) ส่วนใหญ่เกษตรกรประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก สินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ไม้ยืนต้น (ยางพารา และปาล์มน้ำมัน) และไม้ผล (มังคุด เงาะ ทุเรียน และลองกอง) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอช้างกลาง ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ ๖ ตำบลสวนขัน เกษตรกรในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตร ทำสวนผลไม้ จึงได้ออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ ให้ตรงกับบริบทของพื้นที่ และความต้องการของชุมชน เพื่อให้คนในชุมชน หรือนอกชุมชนมาศึกษาเรียนรู้แล้วนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาประยุกต์ ให้เกิดประโยชน์ให้แก่ตนเอง เนื้อหาที่ทาง ศพก.ได้ออกแบบเพื่อให้ความรู้ ดังนี้

๔.๔.๑ หลักสูตรการผลิตมังคุดคุณภาพ

๔.๔.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตมังคุดคุณภาพ

๒) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติและประยุกต์ใช้เทคนิคการจัดการสวนมังคุด ตั้งแต่การปลูก การดูแล บำรุงรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูพืช จนถึงการเก็บเกี่ยวอย่างถูกวิธี

๓) เพื่อเสริมสร้างทักษะการคัดเกรดและจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อลดการสูญเสียและคงคุณภาพของผลผลิต

๔) เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านการผลิตมังคุดที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับมาตรฐานการส่งออก

๕) เพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรในตลาดทั้งในและต่างประเทศ

๔.๔.๓ เนื้อหาประกอบก้วย ๗ หัวข้อ ดังนี้

๑) การคัดเลือกพันธุ์และการปลูก

- เลือกพันธุ์มังคุด จากต้นแม่พันธุ์แข็งแรงมีคุณภาพ
- ปลูกในพื้นที่ที่มีการระบายน้ำดี ดินร่วนปนทราย
- ระยะปลูกที่เหมาะสม ๘ × ๘ เมตร หรือ ๑๐ × ๑๐ เมตร

๒) การบำรุงต้นและจัดการธาตุอาหาร

- การตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน
- ใส่ปุ๋ยอินทรีย์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- ใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน ตามช่วงการเจริญเติบโต
  - ช่วงบำรุงต้น (หลังเก็บเกี่ยว)
  - ช่วงเร่งดอก
  - ช่วงบำรุงผล

๓) การจัดการน้ำ

- ให้น้ำสม่ำเสมอในช่วงแล้ง เพื่อไม่ให้ต้นขาดน้ำ
- ควบคุมน้ำเพื่อกระตุ้นการออกดอก (งดน้ำ ๒๐–๓๐ วันก่อนออกดอก)
- ใช้น้ำหยดหรือระบบสปริงเกลอร์เพื่อลดการสูญเสียน้ำ

๔) การป้องกันกำจัดโรคและแมลง

- โรครากเน่าโคนเน่า ⟶ ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา และจัดการน้ำไม่ให้ขัง

• เพลี้ยแป้ง เพลี้ยไก่แจ้ ⟶ ใช้วิธีชีวภาพ เช่น ตัวห้ำตัวเบียน หรือน้ำส้มควันไม้

• ทำความสะอาดบริเวณโคนต้นเพื่อลดแหล่งสะสมโรคแมลง

๕) การตัดแต่งกิ่ง

• ตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง เพื่อให้อากาศถ่ายเทและแสงส่องถึง

• กำจัดกิ่งแห้ง กิ่งโรค และกิ่งกระโดง

• ช่วยลดการระบาดของโรคและแมลง

๖) การเก็บเกี่ยว

• เก็บเกี่ยวเมื่อผลแก่จัด

• ใช้กรรไกรตัดเพื่อลดการกระแทก

• คัดแยกผลคุณภาพก่อนจำหน่าย

๗) การจัดการหลังเก็บเกี่ยว

• คัดเกรดตามขนาดและคุณภาพ

• ทำความสะอาดและบรรจุในภาชนะเหมาะสม

• เก็บในที่เย็นเพื่อยืดอายุการเก็บรักษา

๔.๔.๔ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ : ผสมผสานหลายรูปแบบ (Blended Learning) เพื่อให้บรรลุทั้ง ความรู้ (Knowledge), ทักษะปฏิบัติ (Skill) และ ทัศนคติ (Attitude) ของเกษตรกร ดังนี้

๑) การบรรยายเชิงปฏิบัติ

๒) การสาธิต (Demonstration)

๓) การฝึกปฏิบัติจริงในแปลง (Hands-on Practice)

๔) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning)

๕) การเยี่ยมชมแปลงต้นแบบ / ศูนย์เรียนรู้ (Field Visit)

๖) การใช้สื่อดิจิทัลและเอกสารประกอบ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การจัดทำแผนปฏิบัติงานขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. อำเภอช้างกลาง โดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม และบูรณาการ ดังนี้

๑) การรับฟังและแลกเปลี่ยนข้อมูล

- ผู้แทนเกษตรกรจากแปลงใหญ่ และ ศพก. ได้นำเสนอข้อมูลสถานการณ์การผลิต ปัญหาอุปสรรค และความต้องการในพื้นที่

- หน่วยงานภาครัฐ (เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด, พัฒนาที่ดิน, ปศุสัตว์, ประมง ฯลฯ) รับฟังข้อมูลจริงจากพื้นที่เพื่อประกอบการจัดทำแผน

๒) การร่วมกำหนดเป้าหมายและแนวทาง

- การระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม เพื่อกำหนดกิจกรรมและเป้าหมายที่ตอบโจทย์พื้นที่ เช่น การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร หรือเชื่อมโยงตลาด

- เกษตรกรมีโอกาสเสนอแนวทางหรือกิจกรรมที่ต้องการให้รัฐสนับสนุนโดยตรง เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมองค์ความรู้ หรือเทคโนโลยี

๓) การบูรณาการแผน

- ข้อมูลและข้อเสนอที่ได้จากเวทีประชุมถูกนำไปปรับเข้าสู่ แผนปฏิบัติการบูรณาการระดับจังหวัด โดยเน้นความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน งบประมาณ และระยะเวลาดำเนินงาน

- คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ ทำหน้าที่จัดลำดับความสำคัญ ติดตาม และผลักดันให้เป็นรูปธรรม

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ศพก. อำเภอช้างกลาง ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) ทุกปี โดยคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ ร่วมกับหน่วยงานต่างๆในพื้นที่แบบบูรณาการทุกภาคส่วน (แผนตามภาคผนวก)

<u>ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)</u>

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตรมาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายเฉลิม ศรีแฉล้ม เล่าว่า ได้ประกอบอาชีพทำสวนมังคุดมาตั้งแต่หนุ่ม และประสบการณ์ดูแลต้นไม้มาเป็นสิบๆ ปี แต่ด้วยโลกทุกวันนี้เปลี่ยนเร็ว ความรู้ใหม่ ๆ และเทคโนโลยีสมัยนี้ช่วยให้ได้ผลผลิตดีกว่าเดิม จึงมีความเชื่อว่าถ้าใจเราเปิด ต้นมังคุดก็จะเปิดใจให้เราเหมือนกัน ปัจจุบันจึงประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนมังคุด ที่ใช้ทั้งประสบการณ์และวิชาการผสมผสานกันดูแลสวนมังคุดที่ไม่ใช่แค่สวยและอร่อย แต่ยังเป็นเครื่องยืนยันว่า “ถ้าเราไม่หยุดเรียนรู้ เราก็จะไม่หยุดเติบโต”

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

เนื่องจากสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง พบการระบาดโรค และศัตรูพืชรุนแรงขึ้น แรงงานการเกษตรขาดแคลน ความเข้มงวดของผู้ซื้อ ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นแรงผลักดันที่ทำให้ต้องทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิตการเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

นายเฉลิม ศรีแฉล้ม เกษตรกรต้นแบบ ศพก.อำเภอช้างกลาง ได้นำหลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร ดังนี้

- การลดปัญหาเรื่องดิน
  - ตรวจวิเคราะห์ดินประจำปี เพื่อปรับปรุง pH ให้อยู่ในช่วงเหมาะสม (๕.๕–๖.๕)
  - ใช้ ปุ๋ยอินทรีย์ + ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน แทนการใส่ตามความเคยชิน
  - คลุมโคนด้วยเศษหญ้า/ปุ๋ยพืชสด เพื่อลดการสูญเสียความชื้นและรักษาโครงสร้างดิน
- การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
  - ติดตั้ง ระบบน้ำหยดและมินิสปริงเกอร์ ควบคุมปริมาณน้ำตามระยะการเจริญเติบโต
  - ใช้ เครื่องวัดความชื้นดิน (Soil Moisture Sensor) เพื่อให้น้ำเท่าที่พืชต้องการ
  - เก็บน้ำฝนในบ่อเก็บน้ำ เพื่อลดการพึ่งพาน้ำจากแหล่งภายนอกในหน้าแล้ง

➢ การปรับตัวต่อสภาพอากาศ

• ใช้ข้อมูล พยากรณ์อากาศจากแอปเกษตร วางแผนการให้น้ำ ใส่ปุ๋ย และพ่นสารป้องกันโรคแมลง

• คลุมโคนต้นเพื่อลดอุณหภูมิและรักษาความชื้นในดิน

• ปลูกไม้ร่มเงาแซมเพื่อลดความร้อนและลมแรงในสวน

➢ การลดการระบาดของศัตรูพืช

• สำรวจสวนเป็นประจำ + บันทึกข้อมูลการพบแมลงและโรค

• ใช้ ชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราบิวเวอเรีย, ไตรโคเดอร์มา ลดการใช้สารเคมี

• จัดการทรงพุ่มโปร่ง ลดความชื้นสะสม ป้องกันโรคยางไหล

➢ การลดต้นทุนการผลิต

• ผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพใช้เองจากวัสดุในสวน

• ใช้เครื่องตัดหญ้าประหยัดน้ำมัน และตัดหญ้าเฉพาะจุด

• รวมกลุ่มเกษตรกรจัดซื้อปัจจัยการผลิตในราคาส่ง

➢ การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ

• ใช้เทคนิค เร่งและควบคุมการออกดอก ด้วยการงดน้ำและกระตุ้นน้ำหลังพักต้น

• ให้อาหารเสริมโพแทสเซียมสูงช่วงขยายผลเพื่อให้เนื้อแน่นและสีสวย

• เก็บเกี่ยวตามดัชนีความแก่ที่ถูกต้อง ลดการช้ำและเสียหาย

➢ การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

• คัดเกรดมังคุดตามมาตรฐาน GAP และแพ็คในบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม

• ทำ มังคุดแปรรูป เช่น แยม น้ำมังคุดอบแห้ง เพื่อจำหน่ายนอกฤดูกาล

• ใช้ QR Code บนฉลากเพื่อให้ผู้ซื้อดูข้อมูลสวนและวิธีการผลิตได้ (Traceability)

• ทำการตลาดผ่าน โซเชียลมีเดียและแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อขายตรงถึงผู้บริโภค

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในสวนมังคุด

➢ ศึกษาและวางแผน

• ร่วมอบรม/เรียนรู้จากหน่วยงานวิชาการ

• ศึกษาเทคโนโลยีที่เหมาะกับพื้นที่ เช่น ระบบน้ำหยด, ชีวภัณฑ์

• กำหนดเป้าหมาย: ลดต้นทุน, เพิ่มผลผลิต, ป้องกันโรคแมลง, เพิ่มมูลค่า

➢ สำรวจและเก็บข้อมูลสวน

• ตรวจวิเคราะห์ดิน

• บันทึกประวัติการใส่ปุ๋ย/ให้น้ำ/โรคแมลงในแต่ละปี

➢ เลือกและติดตั้งเทคโนโลยี/นวัตกรรม

- ติดตั้ง ระบบน้ำหยดหรือมินิสปริงเกอร์ พร้อมตัวควบคุมอัตโนมัติ
- วาง กับดักแมลงฟีโรโมน/กับดักแสง ในจุดเสี่ยง เพื่อเฝ้าระวังศัตรูพืช
- จัดทำ บ่อเก็บน้ำและระบบกรอง เพื่อให้ได้น้ำสะอาด

➢ ดำเนินการจัดการสวนด้วยข้อมูล

- ใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- ใช้ชีวภัณฑ์ (ไตรโคเดอร์มา, บิวเวอเรีย) ในช่วงที่ตรวจพบความเสี่ยงศัตรูพืช
- ใช้ข้อมูลพยากรณ์อากาศประกอบการตัดสินใจ

➢ ติดตามผลและปรับปรุง

- บันทึกผลผลิต, อัตราการร่วง, การระบาดของศัตรูพืช
- วิเคราะห์ว่าการใช้เทคโนโลยีช่วยลดต้นทุนหรือเพิ่มผลผลิตได้เท่าไร
- ปรับวิธีการให้น้ำ–ปุ๋ย–ป้องกันศัตรูพืชให้เหมาะสมยิ่งขึ้นในรอบถัดไป

➢ การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

- สร้างแบรนด์และใช้ QR Code บอกแหล่งที่มาและกระบวนการผลิต
- ทำการตลาดผ่านโซเชียลมีเดีย และจำหน่ายทั้งผลสดและแปรรูป

➢ การถ่ายทอดความรู้

- แบ่งปันประสบการณ์ให้เกษตรกรในชุมชน
- จัดกิจกรรมสาธิตในแปลงจริง เพื่อให้เห็นผลของการใช้เทคโนโลยี
- ร่วมโครงการวิจัยหรือพัฒนาเทคโนโลยีใหม่กับหน่วยงานรัฐ/เอกชน

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ ดังนี้

๑. การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหา

- สำรวจพื้นที่และสภาพดิน–น้ำ–อากาศ
- เก็บตัวอย่างดินจากหลายจุดของแปลง ส่งตรวจวิเคราะห์ดินที่สำนักงานเกษตรอำเภอ/กรมพัฒนาที่ดิน
- บันทึกข้อมูลสภาพแวดล้อม เช่น ปริมาณน้ำฝน, อุณหภูมิ, ความชื้น
- บันทึกการเกิดโรคแมลงและปัญหาที่พบ

๒. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- อ่านผลวิเคราะห์ดิน
- ดูค่าความเป็นกรด–ด่าง (pH)
- ดูปริมาณธาตุอาหารหลัก (N, P, K) และธาตุอาหารรอง
- กำหนดสูตรและอัตราปุ๋ยที่เหมาะสม
- หาก pH ต่ำเกินไป (<๕.๕) ให้ใส่ปูนปรับสภาพดินตามคำแนะนำ

• ใส่ปุ๋ยตามระยะการเจริญเติบโตของพืช โดยใช้วิธีโรยรอบทรงพุ่มและกลบ หรือใช้ร่วมกับระบบน้ำ (Fertigation)

๓. การจัดการน้ำอย่างมีหลักวิชาการ

• วางระบบน้ำหยดหรือมินิสปริงเกอร์เพื่อลดการสูญเสียน้ำ

• ให้น้ำตามระยะการเจริญเติบโตของพืช ไม่มากหรือน้อยเกินไป

๔. การจัดการโรคและแมลงแบบบูรณาการ (IPM)

• เฝ้าระวังโรคแมลงอย่างสม่ำเสมอและบันทึกข้อมูล

• ใช้ชีวภัณฑ์ เช่น ไตรโคเดอร์มา, บิวเวอเรีย แทนสารเคมีเมื่อเป็นไปได้

• ตัดแต่งกิ่งและเก็บเศษซากพืชที่เป็นโรคออกจากแปลง

• ใช้สารเคมีเมื่อจำเป็นและตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด

๕. การติดตามและประเมินผล

• เปรียบเทียบผลผลิตและคุณภาพกับปีก่อนปรับเปลี่ยน

• ประเมินต้นทุน–กำไร และปรับปรุงแผนการผลิตในรอบถัดไป

• เก็บบันทึกข้อมูลเป็นระบบเพื่อใช้ประกอบการวางแผนในอนาคต

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑...ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) .....มังคุด..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๔.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) การเลี้ยงปลาดุก จำนวน ๑๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) การเลี้ยงไก่พื้นเมือง จำนวน.....๕๐.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) ..... จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๒) ..... จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๓) ..... จำนวน.....(หน่วย.....)

รวมต้นทุนการผลิต .....๔,๐๕๕.....บาท/ไร่

รายได้ ..... ๙,๘๙๗.....บาท/ไร่

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า มังคุด มีต้นทุนการผลิต เป็นเงิน ๘๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๘๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๓๒,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ การตัดยางพารา

เฉลี่ยรายได้วันละ ๓๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่วยสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ยางพารา

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๑๕๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่วยสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ยางพารา

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๗,๐๐๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่วยสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ยาพารา มังคุด ทุเรียน

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๒๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ผลสำเร็จและประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรมในสวนมังคุด

๑. การลดต้นทุนการผลิต : การใช้เทคโนโลยี เช่น ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน, ระบบน้ำหยด, ชีวภัณฑ์, ทำให้ลดต้นทุนรวมต่อไร่ ประมาณ ๒๗%

๒. การเพิ่มผลผลิต : การใช้ การควบคุมการให้น้ำ–ปุ๋ย, การจัดการโรคแมลงแบบบูรณาการ, การปรับพันธุ์มังคุดที่ต้านโรค ส่งผลให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

๓. รายได้และกำไรต่อไร่ : นอกจากกำไรเพิ่มขึ้นแล้ว ผลผลิตคุณภาพดีขึ้น ทำให้สามารถขายผลไม้เกรดพรีเมียมและจัดส่งตลาดส่งออกได้

๔. ประโยชน์อื่น ๆ

- ลดความเสี่ยงจาก ศัตรูพืชและโรคระบาด
- ประหยัดแรงงาน และใช้แรงงานน้อยลงในบางขั้นตอน
- ข้อมูลและระบบบันทึกช่วย วางแผนการผลิตในอนาคต
- เพิ่มมูลค่าและโอกาสทำ สินค้าผลิตภัณฑ์แปรรูป เช่น น้ำมังคุด, แยม, มังคุดอ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ ได้แก่

๑. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ

๒. การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและจุลินทรีย์ปฏิปักษ์

๓. การคลุมดินด้วยเศษพืช

๔. การจัดการน้ำอย่างประหยัด

ผลต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

- ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร จึงลดการปนเปื้อนของดิน น้ำ และอากาศ
- รักษาหน้าดินและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- ใช้น้ำอย่างคุ้มค่า ลดปัญหาการขาดแคลนน้ำในชุมชน
- ส่งเสริมระบบนิเวศในสวนและพื้นที่โดยรอบ ให้มีความหลากหลายของพืชและสัตว์
- เป็นต้นแบบให้เกษตรกรในชุมชนหันมาใช้เกษตรปลอดภัยและยั่งยืน

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑. อนุรักษ์ดิน

- ใช้วิธีคลุมดินด้วยเศษพืชและปลูกพืชบำรุงดิน ลดการชะล้างหน้าดินในฤดูฝน
- เพิ่มอินทรียวัตถุและความร่วนซุยของดิน ทำให้ดินมีชีวิตและมีความอุดมสมบูรณ์

๒. อนุรักษ์น้ำ

- จัดระบบน้ำแบบประหยัด เช่น มินิสปริงเกอร์ รดน้ำเฉพาะโคนต้น
- ลดการใช้น้ำเกินความจำเป็น และป้องกันการสูญเสียน้ำจากการระเหย

๓. อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

- ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ทำให้แมลงและจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ยังคงอยู่ในระบบนิเวศ
- ปลูกพืชร่วมและพืชคลุมดิน เพิ่มความหลากหลายของชนิดพืชในสวน

๔. ลดมลพิษและรักษาสภาพแวดล้อม

- ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง ลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมี
- ลดการปนเปื้อนของสารเคมีในดิน แหล่งน้ำ และอากาศ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- มีความรู้และข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพดิน น้ำ ภูมิอากาศ และพันธุ์มังคุดที่เหมาะสมกับพื้นที่อำเภอช้างกลาง
- รวบรวมข้อมูลปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในชุมชน เช่น โรคพืช การจัดการน้ำ และราคาผลผลิต
- ใช้ข้อมูลดังกล่าวประกอบการวางแผนพัฒนาสวนมังคุดและกิจกรรมของ ศพก.

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- ศพก. เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการปลูกมังคุดคุณภาพ ตั้งแต่การคัดพันธุ์ การดูแลบำรุงรักษา จนถึงการเก็บเกี่ยวและคัดเกรด
- ทำหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ในกิจกรรมของ ศพก. และหน่วยงานราชการในพื้นที่
- ต้อนรับคณะศึกษาดูงานจากอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง รวมถึงกลุ่มเกษตรกรและนักเรียน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- ให้คำปรึกษาเรื่องการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยใช้วิธีชีวภาพ

• ช่วยเกษตรกรวิเคราะห์ปัญหาคุณภาพผลผลิตและแนะนำวิธีแก้ไขให้ได้มาตรฐาน

• ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อมีปัญหาด้านราคาและการตลาด

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

• เผยแพร่ข่าวสารด้านการตลาด และสถานการณ์ศัตรูพืชผ่านกลุ่มไลน์และป้ายประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน

• แจกเอกสารความรู้ด้านการผลิตมังคุดคุณภาพจากกรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตร

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

• ถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการน้ำ และการใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมโรคพืช

• เกษตรกรในชุมชนกว่า ๓๐ ครัวเรือนนำความรู้ไปปรับใช้ในสวนของตน

• ผลลัพธ์คือ ผลผลิตมังคุดคุณภาพเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๒๐ และลดต้นทุนการผลิตจากปุ๋ยเคมีร้อยละ ๓๐

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

• ร่วมจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร (Field Day) ประจำปีของอำเภอ

• ประสานความร่วมมือกับ อบต. สำนักงานเกษตรอำเภอ และโรงเรียนในพื้นที่ในการส่งเสริมเกษตรปลอดภัย

• ร่วมกิจกรรมฟื้นฟูสวนมังคุดหลังน้ำท่วมกับกลุ่มเกษตรกร

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

• กำหนดทิศทางการดำเนินงานของ ศพก. ให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร

• วางแผนจัดกิจกรรมอบรม ศึกษาดูงาน และถ่ายทอดความรู้ตลอดทั้งปี

• เป็นตัวแทน ศพก. ในการประชุมและประสานงานกับหน่วยงานระดับอำเภอและจังหวัด

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

• ภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมพัฒนาความรู้และทักษะของเกษตรกรในชุมชนอำเภอช้างกลาง ให้สามารถผลิตมังคุดคุณภาพได้ตามมาตรฐาน GAP

• ภูมิใจที่สวนมังคุดของตนกลายเป็นแหล่งเรียนรู้และต้นแบบให้เกษตรกรรุ่นใหม่ รวมถึงเป็นจุดศึกษาดูงานระดับอำเภอและจังหวัด

• มองว่าการเป็น ศพก. เป็นโอกาสสำคัญในการส่งต่อองค์ความรู้ให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืนในชุมชน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

• ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ ศพก. และหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดคุณภาพในตำบล

• มีบทบาทเป็นแกนนำด้านการจัดการสวนมังคุดแบบยั่งยืน และเป็นผู้ประสานงานหลักกับหน่วยงานราชการ

• ได้รับการยอมรับจากเกษตรกรในพื้นที่ในฐานะ “ครูเกษตร” ที่พร้อมให้คำปรึกษาและแนวทางแก้ไขปัญหา

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

• สละเวลาและแรงกายเปิดสวนเป็นสถานที่จัดอบรมและศึกษาดูงาน โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

• ใช้พื้นที่และทรัพยากรของตนเองเป็นแปลงทดลองและสาธิตวิธีการผลิตมังคุดคุณภาพ

• ช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหา เช่น โรคพืช น้ำท่วม หรือราคาผลผลิตตกต่ำ โดยให้ความรู้และประสานช่องทางการจำหน่าย

๑. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“การทำเกษตรต้องทำด้วยใจรัก เรียนรู้ตลอดเวลา และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง อย่าหวงความรู้ เพราะเมื่อแบ่งปัน ความรู้จะงอกงามและสร้างประโยชน์ให้ทั้งตัวเราและชุมชน”

• เชื่อว่าความสำเร็จทางการเกษตรเกิดจากการเรียนรู้และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

• ยึดหลักการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า รักษาสมดุลระหว่างการผลิตกับสิ่งแวดล้อม

• ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือและแบ่งปันองค์ความรู้แก่เกษตรกรรุ่นใหม่

• ใช้ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบเป็นพื้นฐานในการทำงานกับชุมชนและหน่วยงาน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑) นายเฉลิม ศรีแฉล้ม เกษตรกรต้นแบบ

๒) นายพงษ์พัฒน์ พิมเสน เกษตรอำเภอช้างกลาง

๓) นายพิชัย สุขกลับ เกษตรกรผู้นำ

๔) นายบุณยฤทธิ์ เพ็ชรา เกษตรกรผู้นำ

๕) นางสาวชมพูรัตน์ ชมบุญ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

กระบวนการถอดบทเรียน / เครื่องมือที่ใช้

๑. การเตรียมข้อมูล

• เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรและพื้นที่ทำการเกษตร (ประวัติ สภาพพื้นที่ ปัญหา ความต้องการ)

• ศึกษาข้อมูลด้านเทคโนโลยี / นวัตกรรมที่เกษตรกรนำมาใช้ในแปลงจริง

๒. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

• จัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) กับเกษตรกรในชุมชนและคณะกรรมการ ศพก. เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

• สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับนายเฉลิม ศรีแฉล้ม และเกษตรกรผู้ได้รับการถ่ายทอดความรู้

๓. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

• ใช้ เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการดำเนินงาน

๔. การจัดทำบทเรียนรู้

• สรุปขั้นตอนการดำเนินงาน เทคนิค หรือวิธีปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ

• ระบุผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม (เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และปัจจัยความสำเร็จ

๕. เครื่องมือที่ใช้

• แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลเกษตรกร

• กล้องถ่ายภาพและเครื่องบันทึกเสียง สำหรับเก็บข้อมูลภาคสนาม

• กระดานฟลิปชาร์ต / กระดาษ A๓ สำหรับการระดมสมองในกลุ่ม

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหา/อุปสรรค

• เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องมีภารกิจประจำ ทำให้การนัดหมายเก็บข้อมูลทำได้จำกัด

• เกษตรกรบางรายถ่ายทอดข้อมูลจากประสบการณ์ แต่ไม่เป็นลำดับขั้นตอน ต้องใช้เวลาสอบถามซ้ำเพื่อความครบถ้วน

• องค์ความรู้ที่สั่งสมมามักอยู่ในรูปแบบปากต่อปาก จึงต้องอาศัยการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก.อำเภอช้างกลาง

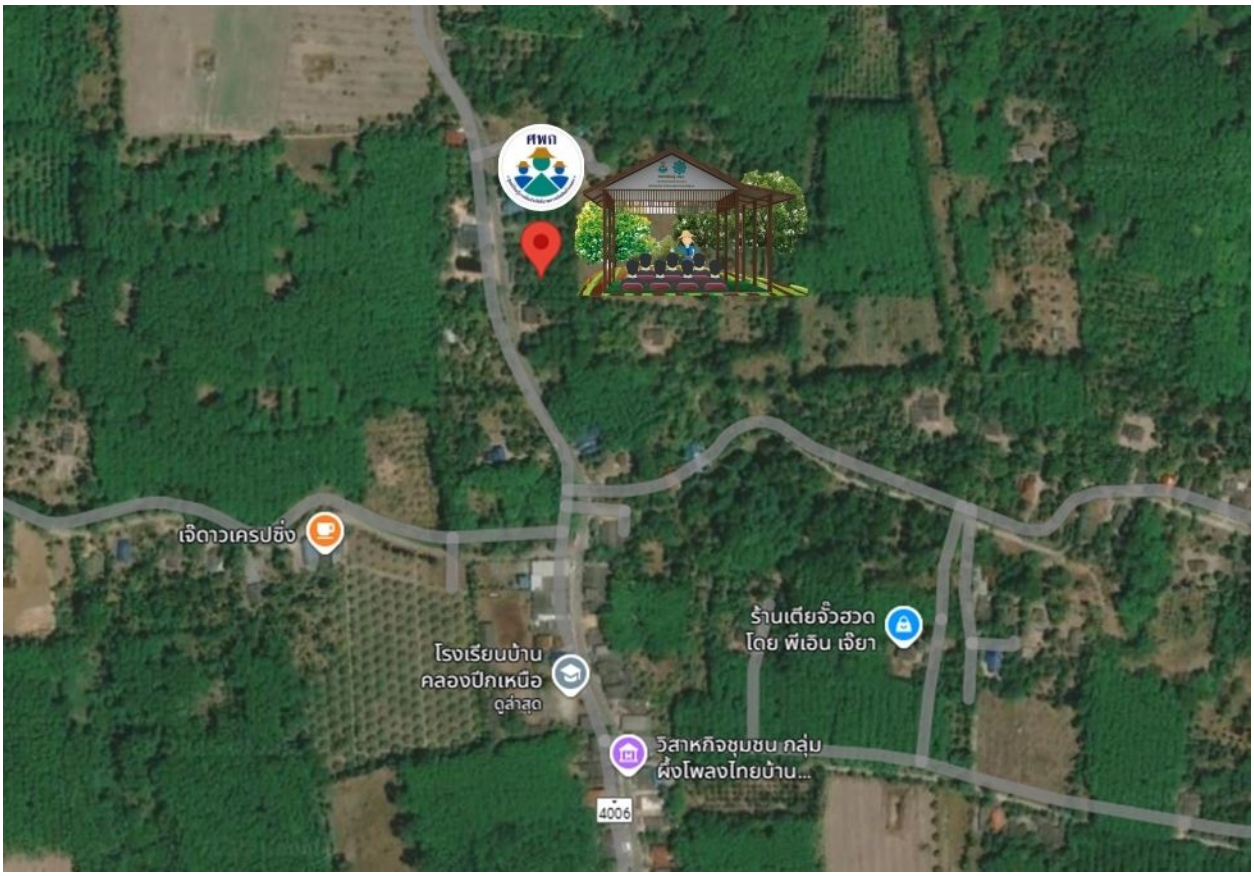

แผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. อำเภอช้างกลาง ๒๕๖๘

แผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)

อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายเฉลิม ศรีแฉล้ม สินค้าหลัก มังคุด

จุดเด่น ๑. การลดต้นทุนการผลิตมังคุด ๒.การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมังคุด

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												ผู้เกี่ยวข้อง
				ต.ค.๖๗	พ.ย.๖๗	ธ.ค.๖๗	ม.ค.๖๘	ก.พ.๖๘	มี.ค.๖๘	เม.ย.๖๘	พ.ค.๖๘	มิ.ย.๖๘	ก.ค.๖๘	ส.ค.๖๘	ก.ย.๖๘	
๑. การเตรียมการ																คกก.ศพก.+แปลงใหญ่+เกษตรกรผู้นำ+หน่วยงานสังกัด กษ.ตามภารกิจหน่วยงาน
-ประชุมหารือคณะกรรมการ ศพกและเครือข่าย					←→											
-ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อการพัฒนา ศพก					←→											
- กำหนดแนวทางพัฒนาและแผนการดำเนินงาน					←→											
- พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้					←→											
๒.การพัฒนาศักยภาพ ศพก																คกก.ศพก.+แปลงใหญ่+เกษตรกรผู้นำ+หน่วยงานสังกัด กษ.ตามภารกิจหน่วยงาน
๒.๑ การปรับปรุงฐานเรียนรู้	๘	ฐาน					←→	←→								
๒.๒ การปรับปรุงแปลงเรียนรู้ เรื่อง	๑	เรื่อง					←→				←→					
การลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมังคุด																
- การวิเคราะห์ปริมาณธาตุ NPK ในดิน การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยสั่งตัด) ระบบการให้น้ำ การสำรวจติดตามแมลงศัตรูพืช						←→				←→						
๒.๓ การปรับปรุง/จัดทำ/ข้อมูลประจำ ศพก.	๑	เรื่อง				←→				←→						
- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน																
- ข้อมูลวิชาการ																
- ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร																
๒.๔ พัฒนาศูนย์เครือข่าย																
- คัดเลือก/รับรองศูนย์เครือข่าย							๑๘									
- วิเคราะห์ศูนย์เครือข่าย							๑๘									
๒.๕ คณะกรรมการ ศพก			๔,๐๐๐													
- ประชุมคณะกรรมการ ศพก	๑๒	ครั้ง		←→	๑๐,๑๗	๒๙	๑๘	๑๖	๑๖	๒๐	๑๘	๑๕	๖	๑๐	๗	
- ติดตามผลการเปลี่ยนแปลงหลังผ่าน													←→		←→	
การถ่ายทอดเทคโนโลยี																
๓. การให้บริการของ ศพก																**ศพก.หลัก+เครือข่าย**
๓.๑ การให้บริการข้อมูล ข่าวสาร	๑๒	ครั้ง		←→												
๓.๒ การให้บริการด้านการเกษตร				←→												
๓.๓ การแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน	-	ครั้ง		←→												
๔. การอบรมเกษตรกร																**ศพก.หลัก+เครือข่าย**
๔.๑ การลดต้นทุนการผลิตมังคุด	-	ครั้ง/ราย		←→												
๔.๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมังคุด	-	ครั้ง/ราย		←→												
๕. พัฒนาทีมงาน																คกก.ศพก.+แปลงใหญ่+เกษตรกรผู้นำ+หน่วยงานสังกัด กษ.ตามภารกิจหน่วยงาน
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาตนเองและสมาชิก	๔	ครั้ง			←→			←→			←→			←→		
๖. ติดตามประเมินผลและรายงาน																คกก.ศพก.+แปลงใหญ่+เกษตรกรผู้นำ+หน่วยงานสังกัด กษ.ตามภารกิจหน่วยงาน
๖.๑ การรายงานความก้าวหน้า	๑๒	ครั้ง		←→												